

Skyddsföreskrifter för Svensbyfjärdens ytvattentäkt i Piteå kommun

Konsoliderad version

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Senast reviderad	Beslutsinstans
Skyddsföreskrifter för Svensbyfjärdens ytvattentäkt i Piteå kommun	Föreskrifter	2025-01-30	Länsstyrelsen i Norrbotten
Dokumentansvarig/processägare	Version	Diarienummer	Giltig till
Avdelning miljö- och hälsoskydd	1	Länsstyrelsen Norrbotten: Dnr 7957-2018 Dnr 9162-2024	Tills vidare
Dokumentinformation	Den konsoliderade versionen är en sammanställning av gällande skyddsföreskrifter, där beslutade revideringar har införts i de ursprungliga skyddsföreskrifterna.		
Dokumentet gäller för	Berörda inom vattenskyddsområdet.		

Inledning

Länsstyrelsen i Norrbottens län beslutade att fastställa skyddsområde och skyddsföreskrifter för Svensbyfjärdens ytvattentäkt den 1 november 2022 (Dnr 7957-2018). Länsstyrelsen fattade beslut om revidering av skyddsföreskrifterna den 18 oktober 2024 (Dnr 9162-2024). Detta dokument är en sammanställning av gällande skyddsföreskrifter, där beslutade revideringar har införts i de ursprungliga skyddsföreskrifterna. Den konsoliderade versionen av skyddsföreskrifterna har tagits fram av Avdelning miljö- och hälsoskydd. Länsstyrelsens beslut finns att läsa i sin helhet via Piteå kommuns webbplats.

Vattenskyddsområdet är indelat i vattentäktzon, primär skyddszon och sekundär skyddszon. Skyddsföreskrifterna gäller inom det område som anges på bifogade kartbilagor.

Kartbilagor

1. Översikt bladindelning detaljkartor
2. Detaljkarta vattentäktzonen
3. Detaljkarta 1 (Svensbyfjärden)
4. Detaljkarta 2 (Pålberget, Böle)
5. Detaljkarta 3 (Sikfors, Arnemark)
6. Detaljkarta 4 (Bergsviken, Svensbyn, Blåsmark)
7. Detaljkarta 5 (Lillpite, Sjulnäs, Rognäs, Svensbyn)
8. Detaljkarta Svensbyfjärden

Vattenskyddsområdets utbredning framgår även i Kommunkartan som nås via Piteå kommuns webbplats.

I § Allmänna föreskrifter

Vattentäktzon

I vattentäktzonen är all annan verksamhet än vattentäktverksamhet **förbjuden**. Motorfordon med petroleumbaserat bränsle får köras till och från fastighet som angränsar till vattentäktzonen endast om det sker under iakttagande av stor aktsamhet.

Tankning av petroleumbaserat bränsle som inte kan äga rum utanför vattentäktzonen, ska ske under iakttagande av stor aktsamhet.

Vattentäktzonen ska vara synligt avgränsad med skyltar.

2 § För grund- eller ytvattnet skadliga ämnen

Primär skyddszon

Förvaring eller annan hantering av mer än sammanlagt 150 liter brandfarliga vätskor och spilloljor i cisterner eller lösa behållare kräver **tillstånd** från kommunens nämnd för miljöfrågor. Undantaget från tillståndsplikten är:

- hantering i lösa behållare som sker under högst fem dagar under ensammanhängande 30-dagarsperiod
- förvaring av drivmedel i fordon och arbetsmaskiner som är i bruk
- cisterner med anslutna rör- och slangledningarna samt lösa behållare i pannrum eller motsvarande i bostadshus och som är under regelbunden uppsikt
- transport av brandfarliga vätskor och spilloljor
- hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor för drift av huvudmannens egen vattentäktverksamhet.

Sekundär skyddszon

Förvaring eller annan hantering av mer än sammanlagt 150 liter brandfarliga vätskor och spilloljor i cisterner eller lösa behållare kräver **tillstånd** från kommunens nämnd för miljöfrågor. Undantaget från tillståndsplikten är:

- hantering i lösa behållare som sker under högst fem dagar under en sammanhängande 30-dagarsperiod
- förvaring av drivmedel i fordon och arbetsmaskiner som är i bruk
- cisterner med anslutna rör- och slangledningarna samt lösa behållare i pannrum eller motsvarande i bostadshus och som är under regelbunden uppsikt
- transport av brandfarliga vätskor och spilloljor
- hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor för drift av huvudmannens egen vattentäktverksamhet.

3 § Fordonstvätt

Primär skyddszon

Fordonstvätt med avfettningsmedel, rengöringsmedel eller tvättmedel är **förbjudet** med undantag för inom anläggning som prövats enligt miljöbalken genom anmälan eller tillståndsprövning.

4 § Kemiska bekämpningsmedel

Primär och sekundär skyddszon

Yrkesmässig hantering av kemiska bekämpningsmedel kräver **tillstånd** från kommunens nämnd för miljöfrågor. Tillstånd krävs dock inte när det gäller normal användning av bekämpningsmedel klass 3 för en en- eller tvåfamiljsfastighets eller jordbruksfastighets trädgårdsskötsel eller punktsanering för att utrota ohyra och skadedjur som innebär olägenhet för människors hälsa.

5 § Växtnäringsämnen

Primär och sekundär skyddszon

Spridning av växtnäringsämnen på frusen, vattenmättad, översvämmad eller snötäckt mark är **förbjuden**.

Lagring av växtnäringsämnen direkt på mark är **förbjuden** med undantag för tillfällig lagring, under maximalt tre veckor, av stallgödsel i stuka på det fält där gödseln ska spridas om det sker på ett minsta avstånd av 50 m från vattendrag.

6 § Avloppsvatten

Primär skyddszon

Inom markområde inom 100 m från Svensbyfjärden (se kartbilaga 8) är små avloppsanordningar för hushållsspillvatten **förbjudna** om de inte uppfyller krav på hög skyddsnivå avseende hälsoskydd enligt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanordningar för hushållsspillvatten.

7 § Avfall och upplag

Primär skyddszon

Deponering, upplag och återfyllnad av eller med avfall, förorenade massor samt massor med okänd föroreningsbelastning är **förbjudet**. Undantaget från förbudet är inert avfall och trädgårdsavfall. Undantaget från förbudet är också komposterbart hushållsavfall från enskilt hushåll, som läggs i hushållskompost på den egna fastigheten.

Mellanlagring och bearbetning av farligt avfall är **förbjudet**. Undantaget från förbudet är tillfällig förvaring av farligt avfall som har uppkommit i den primära skyddszonen, i väntan på borttransport, om förvaringen sker på plats som är utrustad med nederbördsskydd och sekundärt skydd som rymmer hela den lagrade volymen.

Deponering, upplag, mellanlagring och bearbetning av asfalt, oljegrus, och vägsalt är **förbjudet**.

Upplag av snö från trafikerade ytor från område utanför den primära skyddszonen är **förbjudet**.

8 § Energianläggningar

Primär skyddszon

Nytablering av anläggning för utvinning eller lagring av energi från ytvatten i Svensbyfjärden (se kartbilaga 8) är **förbjuden**.

9 § Tåktverksamhet

Primär skyddszon

Nytablering av materialtåkt är **förbjuden**. Husbehovståkt är undantagen från förbudet men kräver **tillstånd** från kommunens nämnd för miljöfrågor.

10 § Annan miljöfarlig verksamhet än tåktverksamhet

Primär skyddszon

Vattenbruksverksamhet i Svensbyfjärden (se kartbilaga 8) är **förbjuden**.

Nytablering av brandövningsplats är **förbjuden**.

Sekundär skyddszon

Nytablering av brandövningsplats kräver **tillstånd** från kommunens nämnd för miljöfrågor.

11 § Allmänna bestämmelser

I det fall tillstånd krävs enligt dessa föreskrifter ska skriftlig ansökan lämnas till kommunens nämnd för miljöfrågor. Tillstånd kan förenas med särskilda villkor.

Om särskilda skäl finns, och under förutsättning att det inte motverkar syftet med skyddet, kan berörd tillsynsmyndighet medge dispens från förbud enligt dessa föreskrifter. Dispens kan förenas med särskilda villkor.

Tillstånd enligt dessa föreskrifter krävs inte om verksamheten har tillståndsprövats eller ska tillståndsprövas enligt 9, 11 eller 12 kap. miljöbalken eller förordningar som har meddelats med stöd av miljöbalken.

12 § Övergångsbestämmelser

För befintliga anläggningar och verksamheter träder föreskrivna förbud och föreskrivna krav på tillståndsplikt i kraft två år efter att dessa skydds-föreskrifter fastställts. För befintliga små avloppsanordningar enligt 6 § träder föreskrivet förbud i kraft fem år efter att dessa skydds-föreskrifter fastställts. Därefter får verksamhet eller anläggning som omfattas av förbud inte bedrivas eller användas. Vidare får verksamhet eller anläggning som omfattas av tillståndsplikt enligt dessa föreskrifter inte bedrivas eller användas efter denna tidpunkt om inte tillståndsplikten uppfylls. (Tiden räknas från länsstyrelsens beslut 2022-11-01).

För befintliga anläggningar och verksamheter som berörs av den reviderade versionen av 2 § träder föreskrivna krav på tillståndsplikt i kraft två år efter att de reviderade skyddsföreskrifterna fastställts (Tiden räknas från länsstyrelsens beslut 2024-10-18).

13 § Överträdelse och påföljd

Bestämmelser om straff vid överträdelse av dessa föreskrifter finns i 29 kap. miljöbalken om inte ansvarsbestämmelser finns utfärdade i annat sammanhang.

Allmänna upplysningar

Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill eller läckage, som utgör risk för vattenförorening ska omgående anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om tillbudet, vilket framgår av 2 kap. 1 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor. Anmälan ska göras till räddningstjänsten, tel. 112, kommunala nämnden för miljöfrågor samt vattentäktens huvudman.

Dispensmöjlighet

Om särskilda skäl föreligger kan dispens medges från ovan meddelade föreskrifter enligt 7 kap. 22 § miljöbalken. I samband med en sådan prövning kan särskilda villkor föreskrivas, som anses erforderliga för att undvika vattenförorening (16 kap. 2 § miljöbalken). Dispens får, enligt 7 kap. 26 § miljöbalken, meddelas endast om det är förenligt med föreskrifternas syfte.

Ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m. regleras i 31 kap. 4 § miljöbalken. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom den berörda delen av fastigheten. Det samma gäller om mark tas i anspråk.

Hänsynsregler

I 2 kap. miljöbalken finns de allmänna hänsynsreglerna som bl.a. innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till åtgärdens eller verksamhetens art och omfattning för att skydda hälsa och miljö mot skada eller olägenhet. Dessutom ska en verksamhetsutövare utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa och miljön. Detta innebär att om yt- eller grundvattentillgång utnyttjas eller kan antas komma att utnyttjas för vattentäkt, är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidta sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången, skyldiga att skaffa sig tillräcklig kunskap och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av

verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

Påföljd

Överträdelse av skyddsbestämmelserna kan medföra ansvar enligt 29 kap. 2 § och 2a § miljöbalken.

Tillsyn

Länsstyrelsen har enligt miljöbalken och miljötillsynsförordning (2011:13) överlåtit uppgiften att utöva tillsyn över vattenskyddsområdet till kommunen.

Övriga författningar och föreskrifter

Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut befriar inte från skyldighet att iaktta vad som i övrigt föreskrivits i miljöbalken eller i andra författningar. Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut innebär inte att det inte kan krävas prövning enligt annan lagstiftning. Utöver ovanstående föreskrifter gäller bland annat följande bestämmelser inom vattenskyddsområdet:

Terrängkörning

Enligt terrängkörningslagen (1975:1313) är körning i terräng med motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk förbjuden i hela landet på barmark, på snötäckt skogsmark med plant- eller ungskog om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på skogen samt på snötäckt jordbruksmark om det inte är uppenbart att körningen kan ske utan risk för skada på marken. Undantag från reglerna i terrängkörningslagen finns i terrängkörningsförordningen (1978:594).

Hantering av kemiska bekämpningsmedel

I förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel finns bestämmelser om godkännande och hantering av bekämpningsmedel i form av växtskyddsmedel eller biocidprodukter. I Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2) och Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av vissa biocidprodukter (NFS 2015:3) innehåller bestämmelser om den närmare tillämpningen av bekämpningsmedelsförordningen.

Hantering av brandfarliga vätskor

I Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2021:10) om skydd mot mark- och vattenföroreningar vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor, ställs särskilda krav inom vattenskyddsområde.

Enskilda avlopp

I förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanläggningar finns regler för enskilda avlopp.

Uppsättning av skyltar, stängsel

För uppsättande av skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde, inom ett avstånd av 50 m från vägområde, krävs enligt 46 § väglagen länsstyrelsens tillstånd. Inom vägområdet krävs tillstånd av väghållningsmyndighet enligt 43 § väglagen.

Ny lagstiftning

Ny lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter detta beslut och som utökar skyldigheterna inom det aktuella vattenskyddsområdet, gäller utöver här meddelade föreskrifter.

Definitioner

I dessa föreskrifter avses med:

Arbetsfordon: Motorfordon som är avsedda att användas vid verksamhetsutövning, undantaget fordon som enbart är avsedda för personbefordran och är försedda med nio sittplatser eller färre. Arbetsfordon kan vara traktorer, lastbilar, transportbilar, grävmaskin, vält m.m. Även arbetsfordon uppställda för reparation inkluderas.

Arbetsmaskiner: Alla maskiner som inte är fordon och som drivs med flytande bränsle eller innehåller oljor. Arbetsmaskiner kan vara stationära förbränningsmotorer, transformatorer, elverk m.m.

Avfall: Varje föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallskategori och som innehavaren gör sig av med, avser eller är skyldig att göra sig av med.

Brandfarlig vätska: Vätska med en flampunkt lika med eller lägre än 100° C.

Cistern: Behållare med tillhörande säkerhetsutrustning och tillbehör för brandfarliga vätskor och spilloljor där trycket ovanför vätskeytan varken kan överstiga atmosfärtrycket med mer än 0,5 bar eller understiga det med mer än 0,0065 bar.

Dagvatten: Regn- eller smältvatten som rinner från gator, vägar, tak eller andra hårdgjorda ytor och som inte tränger ned i marken.

Deponering: Med deponering avses uppläggning och förvaring av avfall på eller i marken där avfall förvaras under längre tid än ett år.

Farligt avfall: Enligt definition i miljöbalken eller förordning beslutad med stöd av miljöbalken.

Fordon: Ett hjälpmedel för frakt och transport på land eller över is.

Förorenade massor: Med förorenade massor avses massor från ett förorenat område, eller efterbehandlingsobjekt, det vill säga från ett område, en deponi, mark, grundvatten eller sediment som är förorenat och vars föroreningshalt överskrider lokal eller regional bakgrundshalt. Vad som avses med förorenade massor kan därför variera mellan olika platser och får avgöras av tillsynsmyndigheten. Sulfidjordar exponerade för syre inbegrips också i begreppet förorenade massor.

Hantering: I dessa föreskrifter definieras hantering som en verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden inklusive spridning.

Husbehovstäkt: En täkt (exempelvis grus, sand eller berg) som är öppnad av markägaren enbart för husbehov och som endast används till behov inom den egna fastigheten eller brukningsenheten.

Hushållspillvatten: Spillvatten från bostäder och serviceinrättning, vilket till övervägande del utgörs av toalettvatten eller bad-, disk- och tvättvatten (BDT-vatten).

Huvudman: Ansvarig för den allmänna vattenförsörjningen inom en kommun.

Hög skyddsnivå: Hög skyddsnivå med avseende på hälsoskydd enligt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanläggningar för hushållspillvatten. Det innebär att utsläpp av avloppsvatten inte medverkar till en väsentligt ökad risk för smitta eller annan olägenhet, där människor kan exponeras för det, exempelvis genom förorening av dricksvatten, grundvatten eller badvatten. Ytterligare skyddsåtgärder utöver den huvudsakliga reningen i anordningen vidtas. Exempelvis kan det finnas behov av att förbjuda vissa utsläpp, att göra utsläppspunkten mer svårtillgänglig, att öka anordningens robusthet eller att lägga till reningssteg som ytterligare reducerar föroreningsinnehållet, ökar uppehållstiden, utjämnar varierande flöden eller tar emot eventuellt bräddat vatten.

Inert avfall: Avfall som (1) inte genomgår några väsentliga fysikaliska, kemiska eller biologiska förändringar, löses upp, brinner eller reagerar fysikaliskt eller kemiskt på något annat sätt, (2) inte bryts ner biologiskt eller inverkar på andra material som det kommer i kontakt med på ett sätt som kan orsaka skador på miljön eller människors hälsa, och (3) har en total lakbarhet, ett totalt föroreningsinnehåll och en ekotoxicitet hos lakvattnet som är obetydlig och inte äventyrar kvaliteten på yt- eller grundvatten.

Kemiskt bekämpningsmedel: En kemisk produkt som syftar till att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, förorsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom. Begreppet omfattar växtskyddsmedel som används i huvudsak för att skydda växter och växtprodukter inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsbruk. Även träskyddsmedel inkluderas. I denna föreskrift betraktas kombinationsgödsel som innehåller bekämpningsmedel som kemiskt bekämpningsmedel.

Kommunens nämnd för miljöfrågor: Avser den kommunala nämnd som kommunfullmäktige utser att ha ansvar för tillsyn enligt miljöbalken.

Lös behållare: Flaska, burk, dunk, fat eller annan flyttbar behållare inklusive behållare godkända för transport.

Materialtäkt: Täkt av berg, sten, grus, sand, lera, jord, torv eller andra jordarter.

Mellanlagring av farligt avfall: Lagring som en del i att samla in det farliga avfallet.

Miljöfarlig verksamhet: Avser (1) utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten, (2) användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten, eller (3) användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande.

Motorfordon: Motordrivet transportmedel som kan framföras på mark, vatten eller is. Här omfattas bland annat bil, traktor, skoter, vattenskoter och motorbåt.

Nederbördsskydd: Med nederbördsskydd avses tak eller liknande beständig anordning som skyddar mot nederbörd. Dubbelmantlade cisterner eller behållare anses vara nederbördsskyddade.

Petroleumprodukter: Produkter som framställs av råolja genom bearbetning i oljeraffinaderier. Omfattar exempelvis bensin, diesel, eldningsolja, fotogen samt basoljor för olika smörjmedel som till exempel motoroljor, turbinoljor, hydrauloljor och smörjfett. Här innefattas även spillolja.

Primär skyddszon: Den primära skyddszonens syfte är att skapa rådrum vid akut förorening. En primär zon bör avgränsas så att rinntiden i sjöar och vattendrag ger möjlighet till att en olyckshändelse hinner upptäckas och åtgärder vidtas innan föroreningen når vattentäktzonen. Mycket liten risk för förorening bör föreligga.

Processavloppsvatten: Avloppsvatten från en verksamhet som inte utgörs av sanitärt avloppsvatten.

Schaktning: Med schaktningsarbeten avses sänkning av markytan, dvs att åstadkomma en grop i marken.

Sekundär skyddszon: Den sekundära skyddszonens syftar till att bibehålla en hög yt- och grundvattenkvalitet eller att förbättra kvaliteten. Den sekundära zonen ska skydda sjön eller ytvattendraget från föroreningsspridning via avrinning direkt på marken och/eller via grundvattnet.

Sekundärt skydd: Skyddsanordningar som, var och en för sig eller tillsammans, har som funktion att fånga upp läckage, överfyllning och spill för att förhindra spridning till omgivningen.

Små avloppsanordningar: Avloppsanordningar för 1 personekvivalent (pe) till gränsen för anmälningspliktig C-anläggning.

Spillolja: Avfall som utgörs av mineralbaserad smörjolja, syntetisk smörjolja eller olja som varit avsedd för ett industriellt ändamål. Samma betydelse som i avfallsförordningen (2020:614).

Stuka: Tillfällig uppläggning eller kompostering av fast stallgödsel på mark utomhus.

Svensbyfjärden: Vattenområdet söder om linjen mellan Näsudden och Furuholmen (se kartbilaga 8).

Tillfällig förvaring: Förvaring under kortare tid än en månad.

Vattenbruksverksamhet: Odling av fisk, kräftor, skaldjur och vattenväxter (alger).

Vattenområde: Varje punkt på marken som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd.

Vattentäktsson: Ett avgränsat och definierat område kring uttagsområdet och punkterna till råvattenintaget. Syftet med zonen är att säkra ett effektivt närskydd för vattentäkten.

Vattentäktssonen är synligt markerad och utmärkt på karta. Vattentäktssonen ingår i den primära zonen.

Växtnäringsämnen: Gödsel från djur (fastgödsel, kletgödsel, flytgödsel och urin), avloppsslam och liknande med syfte att höja växtproduktionen. I dessa föreskrifter ingår inte följande i begreppet växtnäringsämnen: gödsel direkt från betande djur samt askåterföring i skogsmark.

Yrkesmässig hantering av bekämpningsmedel: Hantering av bekämpningsmedel i klass 1 och klass 2.

Yrkesmässig hantering av skadliga kemikalier: Hantering av skadliga kemikalier i större mängd än normal hushållsförbrukning. Med normal hushållsförbrukning avses hantering av enstaka förpackningar av de största storlekarna som man som enskild konsument kan köpa i detaljhandeln.

Ytvatten: Sjöar, vattendrag och hav.